

Tarih ve Uygarlık Dizisi | 7

TÜRK DÜNYASINDAN

HALİL AÇIKGÖZ'E ARMAĞAN

Hazırlayan:
Hayri Ataş

DOĞU KİTABEVİ

Doğu Kitabevi - 49
Tarih ve Uygarlık Dizisi - 7

Genel Yayın Yönetmeni
İbrahim Horuz

Tarih ve Uygarlık Dizisi Yayın Yönetmeni
Ertan Eğribel-Ufuk Özcan

Kapak Tasarımı ve Sayfa Düzeni
Atilla Ceylan

T.C
Kültür ve Turizm Bakanlığı
Sertifika No:
16997

Baskı-Cilt
Kayhan Matbaacılık San. ve Tic. Ltd.Şti.
Davutpaşa Cad. Güven San. Sit. C Blok No: 244
Topkapı/İSTANBUL
Tel: 0212 576 01 36

1. Baskı: Ağustos 2013

Bu kitabın tüm yayın hakları Doğu Kitabevi'ne aittir.
Tanıtım için yapılacak alıntılar dışında tüm alıntılar ve görseller
Kültür Bakanlığı Telif Hakları Sözleşmesi
geređi yayınevinin iznini gerektirir.

ISBN: 978-605-5296-34-6

Doğu Kitabevi
Cağaloğlu Yokuşu, Narlıbahçe Sokak, No: 6 Cağaloğlu İstanbul
Tel: 0212 527 29 26 Faks: 0212 527 29 26

www.dogukitavevi.com

HAKEM HEYETİ

- Prof. Dr. Namık Açıkgöz* (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi - Türkiye)
Prof. Dr. Muhammet Yelten (Arel Üniversitesi - Türkiye)
Prof. Dr. Elfine Sibgatullina (Moskova Devlet Üniversitesi - Rusya)
Prof. Dr. Vagif Sultanlı (Bakü Devlet Üniversitesi - Azerbaycan)
Doç. Dr. Şerife Yalçınkaya (Ege Üniversitesi - Türkiye)
Doç. Dr. A. Cüney İssı (Medeniyet Üniversitesi - Türkiye)
Doç. Dr. Sebahattin Şimşir (Balıkesir Üniversitesi - Türkiye)

İÇİNDEKİLER

Sunuş Niyetine	7
Halil Açıkgöz'ün Özgeçmiş-Yayınları	9

I. BÖLÜM: AGA-DEMİK YAZILAR / Dost Gözüyle, Dost Sözüyle HALİL AGA

Halilürrahman Olmuş / Yılmaz Soyer	21
İstanbul'da Bir Münzevî / Nâmık Açıkgöz	23
Agâ-Demi / Yasemin Akkuş	27
Üsküp ve Halil Açıkgöz Hoca / Cemal Aksu	29
Bozkırdaki Ağaç / Kemâl Y. Aren	35
Ömür Yolumda Halil Açıkgöz Hocamın İzleri / Hayri Ataş	39
"Aarı, Vız Vız Vız!.." / İbrahim Başer	45
Yalnız Akıncı... / Sait Başer	47
Halil Açıkgöz Hoca İçin / Aydil Erol	51
Төркия Хәтирәләрем / Нәзифә Кәримова (Мәскәү).....	53
Halil Begke Bitidim / Selçuk Kırbaç	59
Kadim Dost Halil Abim / Elfine Sibgatullina	61
Agâ'nın Zaman Tüneli'nde Göz ve Gönül Yordamıyla / A. Yağmur Tunalı	65

II. BÖLÜM: AKADEMİK YAZILAR / "İlm bir kıyl ü kal imiş ancak"

İstip "Gotse Delçev" Üniversitesi Filoloji Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne Sayın Halil Açıkgöz'ün Katkısı / Mariya Leontiç	77
Hüsn ü Aşk'ı "Gotik Okumak" / Nâmık Açıkgöz	81
"Мөхәммәдия"Нең Татарчага Тәржемәсе Турында / Рифкәть Әхмәтҗанов	107
Gurbette Bir Meydan Şâiri: Cesâri / Yasemin Akkuş	115
Üsküp Çarşısı'nda Maziye ve Şimdiki Hali Adımlarken / Ayşe Aksu	129
Aşk, Kıskaçlık ve Merhamet Üçgeninde Yusuf u Zeliha Hikâyesi / Ramazan Arı	135
Selim Refik Refi'oğlu'nun "Azerbaycan Yurt Bilgisi"ndeki Yazılarının Azerbaycan Muhaceret Edebiyatına Katkıları / Hayri Ataş	155
Hun Sanatı'nın Bir Şaheseri: Kargalı Diademi / Prof. Dr. Yaşar Çoruhlu ...	163
Taşpınar (Aksaray) Halılarının İç Anadolu Bölgesi Halıları Arasındaki Yeri / Bekir Deniz	177
Doğa-Kültür Karşıtlığı Bağlamında Dirse Han Oğlu Boğaç Han Anlatısı / Ümral Deveci	201

İŞTİP "GOTSE DELÇEV" ÜNİVERSİTESİ FİLOLOJİ FAKÜLTESİ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜNE SAYIN HALİL AÇIKGÖZ'ÜN KATKISI

Mariya LEONTİÇ¹

1. Halil Açıkğöz'ün Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünün Lisans ve Lisanüstü Müfredatlarına Katkısı

"Gotse Delçev" Üniversitesi 27 Mart 2007 yılında Makedonya Cumhuriyeti Meclisi tarafından kurulmuştur. İlk kurulduğunda 7 fakülte ile öğretime başlayan ve 2010 yılında fakülte sayısını 13'e yükselten Üniversitemiz, 'Bolonya, Avrupa Kredi Transfer Sistemini' (EKTC) uygulamaktadır. Üniversite çok genç olmasına rağmen her alanda hızlı adımlara ilerlemektedir.

Gotse Delçev Üniversitesinin ilk kurulduğunda bünyesinde bulunan 7 fakülteden biri Filoloji Fakültesidir. Bu dönemde Filoloji Fakültesinin bölümleri arasında Türk Dili ve Edebiyatı bölümü yok iken 2009-2010 öğretim yılında fakültenin dekanı Prof. Dr. Violeta Dimova'nın girişimiyle 'öğretmenlik' ve 'çevirmenlik' adı altında iki ana grup olarak Türk Dili ve Edebiyatı bölümü kurulmuştur.

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünün öğretmenlik ve çevirmenlik grubu için eğitim-öğretim lisans müfredatını Prof. Dr. Violeta'nın tavsiyesi ile Doç. Dr. Sevin Alil ve Dr. Mariya Leontić hazırlamışlardır. Bu müfredatı hazırlarken, daha önce, birkaç dönem Üsküp Kriil Metody Üniversitesinde de görev yapan, hocaları Prof. Dr. Hüseyin Özbay'ın Türkiye'den gönderdiği Türk dili ve edebiyatı müfredatları da yol gösterici olmuştur. Elbette Makedonya'nın şartları ve ihtiyaçları da göz ardı edilmemiştir. Fakat bu müfredat Filoloji Fakültesinde, İştıp Üniversitesinin ve Filoloji Fakültesinin müfredatlarıyla ve imkanlarıyla uyum sağladığı halde zaman içinde fakültenin sistem özelliğine göre değişikliklere uğradı.

2011-2012 eğitim yılında, iki sömestr (kasımdan-temmuza kadar) "Yunus Emre" Türk Kültür Merkezi'nin aracılığıyla Türkiye'den misafir-okutman olarak Yard. Doç. Dr. Cem. I Aksu "Gotse Delçev" Üniversitesi Filoloji Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne edebiyatçı olarak geldi, Halil Açıkğöz ise "Aziz Kiril ile Metodiy" Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne dilci olarak geldi. Halil Açıkğöz "Aziz Kiril ile Metodiy" Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde çalışmasına rağmen "Gotse Delçev" Üniversitesi Filoloji Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne de katkısı oldu.

2012-2013 eğitim yılı için bütün üniversite müfredatları yenilenmeliydi, bu sebeple Mariya Leontić ve Mahmut Çelik yeni lisans müfredatı hazırladılar. Mariya Le-

¹ Doç. Dr., Üsküp - Makedonya

İŞTİP “GOTSE DELÇEV” ÜNİVERSİTESİ FİLOLOJİ FAKÜLTESİ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜNE SAYIN HALİL AÇIKGÖZ’ÜN KATKISI

Doç. Dr. Mariya Leontiç

1. Halil Açıkğöz’ün Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünün Lisans ve Lisansüstü Müfredatlarına Katkısı

“Gotse Delçev” Üniversitesi 27 Mart 2007 yılında Makedonya Cumhuriyeti Meclisi tarafından kurulmuştur. İlk kurulduğunda 7 fakülte ile öğretime başlayan ve 2010 yılında fakülte sayısını 13’e yükselten Üniversitemiz, ‘Bolonya, Avrupa Kredi Transfer Sistemini’ (EKTC) uygulamaktadır. Üniversite çok genç olmasına rağmen her alanda hızlı adımlara ilerlemektedir.

Gotse Delçev Üniversitesinin ilk kurulduğunda bünyesinde bulunan 7 fakültenin biri Filoloji Fakültesidir. Bu dönemde Filoloji Fakültesinin bölümleri arasında Türk Dili ve Edebiyatı bölümü yok iken 2009-2010 öğretim yılında fakültenin dekanı Prof. Dr. Violeta Dimova’nın girişimiyle ‘öğretmenlik’ ve ‘çevirmenlik’ adı altında iki ana grup olarak Türk Dili ve Edebiyatı bölümü kurulmuştur.

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünün öğretmenlik ve çevirmenlik grubu için eğitim-öğretim lisans müfredatını Prof. Dr. Violeta’nın tavsiyesi ile Doç. Dr. Sevin Alil ve Dr. Mariya Leontiç hazırlamışlardır. Bu müfredatı hazırlarken, daha önce, birkaç dönem Üsküp “Aziz Kiril ve Metodiy” Üniversitesinde de görev yapan, hocaları Prof. Dr. Hüseyin Özbay’ın Türkiye’den gönderdiği Türk dili ve edebiyatı müfredatları da yol gösterici olmuştur. Elbette Makedonya’nın şartları ve ihtiyaçları da göz ardı edilmemiştir. Fakat bu müfredat Filoloji Fakültesinde, İştıp Üniversitesinin ve Filoloji Fakültesinin müfredatlarıyla ve imkanlarıyla uyum sağladığı halde zaman içinde fakültenin sistem özelliğine göre değişikliklere uğradı.

2011-2012 eğitim yılında, iki sömestir (kasımdan-temmuza kadar) “Yunus Emre” Türk Kültür Merkezi’nin aracılığıyla Türkiye’den misafir-okutman olarak Yard. Doç. Dr. Cemal Aksu “Gotse Delçev” Üniversitesi Filoloji Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne edebiyatçı olarak geldi, Halil Açıkğöz ise “Aziz Kiril ve Metodiy” Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne dilci olarak geldi. Halil Açıkğöz “Aziz Kiril ve Metodiy” Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde çalışmasına rağmen “Gotse Delçev” Üniversitesi Filoloji Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne de katkısı oldu.

2012-2013 eğitim yılı için bütün üniversite müfredatları yenilenmeliydi, bu sebeple Mariya Leontiç ve Mahmut Çelik yeni lisans müfredatı hazırladılar. Mariya Leontiç ve Mahmut Çelik, yeni müfredatı hazırlarken Cemal Aksu ve Halil Açıkğöz ile danıştılar ve onların

önerilerinden yararlandılar. Bu yeni hazırlanan müfredata göre de ilk iki yılda öğrenciler birlikte okumakta, üçüncü yılda ise öğretmenlik ve çevirmenlik grubuna ayrılmaktadır.

2012-2013 eğitim yılı için Filoloji fakültesi ilk kez yüksek lisans programları hazırlamaya başladı. 2012-2013 eğitim yılı için Mariya Leontiç ve Mahmut Çelik yüksek lisans müfredatını, ders içeriklerini ve tavsiye edilen kitap listesini Halil Açıkgöz ve Cemal Aksu ile birlikte hazırlamışlardır. Bu ekip çalışması Mahmut Çelik ve Mariya Leontiç için de yararlı bir tecrübeydi.

Bu vesile ile Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü kendilerine gönülden teşekkür eder.

2. Halil Açıkgöz'ün “Gotse Delçev” Üniversitesi Filoloji Fakültesinde “Minyatürlerle Leylâ ve Mecnûn” Adlı Tanıtımı

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Filoloji fakültesinin ve Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünün öğrencilerine Türkiyeli profesörlerini, dolayısıyla Türk kültürünü de tanıtmaya fırsatını sunmak ister. Öğrencilerimizin hem yeni bir hoca tanınmaları hem de Türk Kültürüne ait bazı konularda bilgi sahibi olabilmeleri amacıyla Halil Açıkgöz, 27 Nisan 2012'de Fakültemize bir tanıtım sunmak üzere misafir olmuştur. Halil Hoca'nın “Minyatürlerle Leylâ ve Mecnûn” isimli tanıtımı öğrencilerin bir hayli ilgisini çekmiş, fakültenin - Türkçe bilmemesine rağmen tanıtımı izleyen - bazı öğretim üyeleri tarafından da dikkatle dinlenmiş ve beğeni kazanmıştır.

Yaklaşık iki saat süren bu tanıtımda Halil Açıkgöz ilk önce kitaplardaki süslerin ve minyatürlerin tarihi gelişimine değinmiştir. Ondan sonra Leylâ ile Mecnûn hakkında farklı ülkelerde çizilen minyatürleri ve onların özelliklerini açıkladı. Bu tanıtım sayesinde öğrenciler Leyla ve Mecnun'un aşk öyküsünün edebiyata ve resme olan yankılarını da görme imkânına sahip olmuşlardır. Tanıtım, dinleyicilere, Leylâ ve Mecnûn hikâyesinin minyatürlerle de takip edilebileceğini çok güzel izah etmekteydi. Hikâyenin akışına göre tertiplenen minyatürler birer birer açıklanmıştır: Mesela Mecnûn ve Leylâ küçük yaşta okulda birbirlerine âşık olurlar; çıkan dedikodular sebebiyle görüşmeleri yasaklanan âşıklar haberleşme vasıtası olarak şiiri – gazeli seçer. Birbirlerine söyledikleri şiirleri işitenler bir hayli etkilenmektedir. Türk Edebiyatının büyük şairi Fuzulî, mesnevi nazım şekliyle yazdığı ve yer yer iki âşığın birbirlerine söyledikleri bu gazellerle süslediği eseri ile hem kendisini hem de Leylâ ve Mecnûn hikâyesini ebedileştirmiştir.

Bütün bunları teferruatlarıyla anlatan Halil Hoca, Leylâ ve Mecnûn hikâyesinin yansımalarının sadece edebiyat ve minyatür sanatıyla sınırlı kalmadığını, halı motiflerinden heykele, operadan diğer birçok süsle, sanata konu olduğunu da tanıtımının sonuna eklemiştir. Öğrenciler, Doğu edebiyatının bu aşk öyküsüne, farklı ülkelerde çizilen minyatürlere de hayran kaldılar.

Bu tanıtım sayesinde öğrenciler başarılı bir tanıtımın nasıl sunulacağı hakkında bilgi sahibi de olmuşlardır. Halil Açıkgöz ilk önce öğrencilerle samimi bir hava kurmuş bu havanın ardından tanıtıma başlamıştır. Hoca aşk öyküsünü minyatürlerle izah ederken Cemal Bey de

minyatürleri açıklayan metinleri okumuş, Mariya Leontiç ise Türkçe bilmeyen dinleyiciler için Makedonca çevirisini yapmıştır. Bu durum, tanıtıma daha bir canlılık kazandırmıştır ki öğrenciler, sunumların görsel öğelerden yararlanma ve ekip çalışması ile daha etkili ve akıcı olduğunu da görmüşlerdir. Halil Açıkgöz tanıtımın sonunda Leylâ ve Mecnûn'un aşklarını ve hallerini birbirlerine ulaştırmak için dönemlerinin iletişim imkanlarından yararlandıklarını, günümüz âşıklarının da şimdiki iletişim vasıtaları olan mail, mesaj gibi araçları kullandıklarına söylemiş; bu örneklendirme öğrencileri hem güldürmüştü hem de hikâyeyi daha iyi anlamalarını sağlamıştır.

Bunun dışında öğrenciler, yurt dışından gelen misafirlerin ağırlanması, tanıtım hazırlama ve dinleme, güne ve misafire uygun armağanlar sunulması gibi konularda birebir bilgi sahibi olmuşlardır.

Bu tanıtım günü, farklı iki misafir ile de zenginleşmiştir: İştîp'ten İstanbul'a göç etmiş olan Mücahit Korça'nın kızı Güner Hanım ve damadı Erdoğan Karatekin de aynı gün fakültemizin misafiri idiler ve onlar da Halil Açıkgöz'ün tanıtımını beğeni ile takip etmişlerdir. Güner Hanım ve Erdoğan Bey, Mücahit Korça'nın kitaplarını Türkiye'den getirip bölüme armağan etmişlerdi. Bir üniversite kütüphanesinin hangi yollarla ve emeklerle zenginleştiğini görmek, öğrencilerimiz açısından unutulmaz bir anı olarak kalacaktır.

3. Halil Açıkgöz ile Unutulmaz Sohbetler

“Yunus Emre” Türk kültür merkezinin sayesinde Makedonya devlet fakültelerinde Türk dili ve edebiyatını öğreten bölümlere her yıl Türkiye'den okutman veya profesör gelecektir. Bu eğitim yılında (2011/2012) İştîp “Gotse Delçev” Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne Cemal Aksu, Üsküp “Aziz Kiril ve Metodiy” Üniversitesine ise Halil Açıkgöz görevlendirildi.

“Yunus Emre”nin başkanı, Tayfun Kalkan, 2011-2012 öğretim yılında, farklı Türk dili ve edebiyatı bölümlerinde çalışan öğretim görevlilerini farklı vesilelerle bir araya getirdi. Maksat, farklılıklar arasında diyalog ve iletişim kurarak ve kendi tecrübelerini aktararak Türk dili ve edebiyatı bölümlerinde eğitimi daha yüksek seviyeye ulaştırmaktır. Bu toplantılarda en az konuşan, fakat en çok bilgi arayan ve eleştiren Halil Açıkgöz oldu. Halil Açıkgöz için Mevlânâ'nın “*Ya olduğun gibi görün ya görüldüğün gibi ol*” tanınmış sözleri geçerlidir. Eleştiriye alışmamış bir çevre için başlangıçta bu tepki uyandırdı, fakat sonra çoğumuz eleştirilen konular üzerinde düşünmeye ve çözüm aramaya başladık.

Bu toplantılara Türkiye'den Ayşe Kulin, Can Dünder, Muhammet Nur Doğan, Necati Demir, Alev Alatlî gibi değerli ve tanınmış misafirler de davet edildi. Misafirler kendi hayatlarını, iş görüşleriyle tecrübelerini ve topluma katkılarını anlattılar. Bütün bu konukları dinlerken Halil Açıkgöz, eleştirel bir yaklaşımla duyduklarımızı daima değerlendirmeye teşvik etti. Çünkü Mevlânâ'ya göre de “*Herkesin aynı şeyi düşündüğü yerde kimse fazla bir şey düşünmüyor demektir*”.

Halil Açıkgöz ile sohbetler fakülte ve toplantı dışında da devam etti. Halil Açıkgöz, Cemal Aksu ve eşi Ayşe Aksu ile benim aramda sonu olmayan ve hepimiz için yararlı, zevkli sohbetler ve tartışmalar açıldı. Onlar yeni buldukları bir ülkeyi ve toplumu benim sohbetlerimden tanımaya çalıştılar, ben ise Türkiye'ye onların bakış açısından bakmaya başladım. Özellikle dil, edebiyat, edebiyatçılar ve eğitim sistemleri üzerindeki sohbetlerimiz ilginçti. Farklı görüşler yeni yazılarıma ilham kaynağı oldular.

Dostluk, belki de dünyadaki en aziz duygulardan biridir. İnsanlar kendilerini geliştirmek ve sevinçlerini, üzüntülerini, bilgilerini paylaşmak için bir dosta ihtiyaç duyarlar. Büyük şair Mevlânâ gelişmek için sohbet arkadaşları aramış ve onlarla ikili söyleşiler, özellikle Şems'le eserlerine ilham olduğu bilinen bir gerçektir. Ben de bu üç kıymetli dostumu 'Yunus Emre Türk Kültür Merkezi sayesinde - sanki bir armağan gibi - tanıma fırsatı buldum ve sohbetlerinden faydalandım. Umarım bu tanışma geleneği Yunus Emre Türk Kültür merkezi bünyesinde artarak devam edecektir. Zaten merkezin ismini aldığı büyük şair Yunus Emre de asırlar öncesinden şunu demişti: *"Gelin tanış olalım / İşi kolay kılalım / Sevelim sevilelim / Bu dünya kimseye kalmaz"*.

Bu yıl Halil Açıkgöz, Cemal ve Ayşe Aksu Türkiye'ye dönecekler, fakat e-maillerin ve skype'nin aracılığıyla bizim sohbetlerimiz, danışmalarımız ve iş birliğimiz mutlaka devam edecektir, bu yazı ve bu yazıda bulunan fotoğraflar ise inanılmaz güzel bir iletişimin hatırası olarak kalacaktır.

7.6.2012

Üsküp, Makedonya